

Присвячено 100-річчю НМАПО імені П.Л. Шупика та 30-річчю кафедри медицини невідкладних станів

Історична довідка

Іван Савович Зогуля — завідувач кафедри медицини невідкладних станів, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії наук вищої освіти України

Кафедра медицини невідкладних станів заснована згідно з розпорядженням МОЗ СРСР, рішенням вченої ради КДІУЛ та наказом ректора № 71 від 17.03.1988 р., що обумовлювалось відсутністю в Україні профільних кафедр підвищення кваліфікації лікарів швидкої та невідкладної медичної допомоги. 28 червня 1988 року розпочала свою діяльність клінічна база кафедри — Київська міська клінічна лікарня швидкої медичної допомоги (КМКЛ ШМД) та Центральна станція швидкої медичної допомоги м. Києва, Міська клінічна дитяча лікарня № 1 та Олександрівська міська клінічна лікарня.

Перший завідувач — професор Я.В. Гоєр (1988—1991 рр.) — учень академіка М.М. Амосова та професора О.М. Авілової, відомий своїми унікальними операціями на стравоході, трахеї та органах черевної порожнини. Перші викладачі — доцент (згодом — професор) М.І. Тутченко, хірург, учень академіка О.О. Шалімова (до 1997 р.); професор І.С. Зогуля — невропатолог, учень професора Д.І. Панченко; професор Е.Л. Мачерет; доцент В.К. Худошин, анестезіолог, учень академіка М.М. Амосова і професора А.І. Трещинського (до 2009 р.); доцент Е.А. Бусло — кардіолог (до 1992 р.).

На початку своєї діяльності кафедра приділяла головну увагу питанням невідкладної хірургії, тому перших два цикли тематичного удосконалення в 1988 році присвячувались саме цьому напрямку. Упродовж наступних двох років на кафедрі почали впроваджуватись цикли тематичного вдосконалення з питань невідкладної кардіології та неврології. Одночасно розроблялась уніфікована програма післядипломної підготовки лікарів швидкої та невідкладної медичної допомоги, що затверджена МОЗ України у вересні 1990 року.

У 1991 році кафедру очолив професор І.С. Зогуля, під керівництвом якого суттєво змінилася спрямованість навчальної і наукової діяльності кафедри. В основу роботи були покладені вимоги практичної медицини і, зокрема, швидкої медичної допомоги. Для вирішення цих питань були встановлені тісні зв'язки з працівниками станцій і підстанцій швидкої медичної допомоги, які брали безпосередню участь не лише в обговоренні програм і навчальних планів, а й у викладанні навчальних питань організації та роботи швидкої медичної допомоги.

У 1992 році проведено перший передатестаційний цикл, і розпочалась підготовка лікарів-інтернів. У тому ж році на кафедру були зараховані асистентами: к.м.н., доцент Л.Л. Поліщук — невропатолог (до 2000 р.); к.м.н., доцент Т.І. Ганджа — кардіолог; к.м.н., доцент О.В. Курашов — токсиколог (до 2000 р.). За сумісництвом на кафедрі працювали: к.м.н., доцент Г.Г. Рошін (згодом д.м.н., професор);

лікарі Л.В. Руденко, С.М. Недашківський (згодом к.м.н., доцент), М.І. Знаєвський. У 1997 році на кафедрі був зарахований асистентом к.м.н. О.В. Іванченко — хірург (до 1999 р.), у 1998 р. — д.м.н., професор В.І. Боброва, 1999 р. — д.м.н., професор Б.І. Слонецький, 2001 р. — к.м.н., доцент О.В. Івашенко, 2005 р. — к.м.н., доцент В.В. Орел, 2008 р. — к.м.н., доцент Ю.І. Марков, 2011 р. — д.м.н., доцент А.І. Зозуля, 2014 р. — к.м.н., доцент І.В. Вербицький і у 2017 р. — к.м.н., асистент О.Г. Крамарева. Протягом цих років професор Б.І. Слонецький і д.м.н. А.І. Зозуля стали заслуженими лікарями України.

У 2002 році кафедра була перейменована в кафедру медицини невідкладних станів.

За 30 років існування кафедри вперше розроблено й удосконалено 35 програм і навчальних планів циклів тематичного, передатестаційного удосконалення та спеціалізації, а також 5 програм підготовки лікарів-інтернів за фахом «сімейний лікар», «лікар загальної практики» та «медицина невідкладних станів». Затверджені програми та робочі плани короткострокових циклів тематичного удосконалення для викладачів кафедр із підготовки за фахом «медицина невідкладних станів», для викладачів баз стажування, з невідкладної неврології, кардіології, токсикології, реаніматології та тематичного удосконалення з елементами дистанційного навчання. Це забезпечило проведення 106 передатестаційних циклів, 76 — тематичного удосконалення, 22 — спеціалізації, 22 — стажування. В результаті чого підготовлено 5810 лікарів-слухачів екстреної та невідкладної медичної допомоги, одночасно підготовлено 564 лікарів-інтернів.

Колектив кафедри складається з висококваліфікованих спеціалістів зі значним педагогічним стажем, лікарським і науковим досвідом, які на високому методичному та науковому рівні ведуть підготовку лікарів екстреної медичної допомоги, лікарів-інтернів. Навчально-методична робота проводиться кафедрою відповідно до сучасних вимог.

Наукова робота кафедри присвячена актуальним проблемам медицини:

— оптимізація діагностичної, лікувальної тактики та розробка шляхів корекції церебральної гемодинаміки при гострому порушенні мозкового кровообігу (2002–2006);

— вивчення впливу імунних і генетичних факторів на ініціацію апоптозу, гіпертрофію та проліферацію у клітинах різного рівня диференціації патології (2005–2008);

— відкрите рандомізоване дослідження з вивченням ефективності та безпеки корвітину (порошок реофілізований для виготовлення розчину для ін'єкцій) виробництва ЗАО НПЦ «Борщівський ХФЗ» у пацієнтів з гострим ішемічним інсультом (2006–2008);

— міжнародне рандомізоване подвійне сліпе порівняльне дослідження двох груп пацієнтів, які застосовують терутробан 30 мг і аспірин 100 мг 1 раз на добу щоденно протягом 3 років (2007–2010) Servier С13-18886-012;

— відкрите порівняльне дослідження терапевтичної еквівалентності за показниками ефективності розчину для ін'єкцій препарату нейроксон, виробництва АТ «Галичфарм» (Україна) та цераксон виробництва «Ferrer Internacional» (Іспанія) в гострому періоді ішемічного інсульту (2010);

— відкрите порівняльне дослідження терапевтичної еквівалентності за показниками ефективності розчину для перорального застосування препаратів нейроксон виробництва АТ «Галичфарм» (Україна) та цераксон виробництва «Ferrer Internacional» (Іспанія) в гострому періоді ішемічного інсульту (2010);

— визначення комплексу чинників формування клітинного резерву для оптимізації діагностики, профілактики та лікування захворювань (2014–2016);

— клінічне випробування «Рандомізоване, відкрите дослідження фази II для оцінки ефективності та переносимості лікарського засобу метастрім для лікування ішемічного інсульту у порівнянні з групою пацієнтів, які отримують тільки базисну терапію» (2015–2016);

— НДР «Аналіз роботи бригад екстреної медичної допомоги м. Києва за 3 роки (2016–2018) та виокремлення недоліків у роботі лікарських і фельдшерських бригад, причин смертності в присутності бригад та добової летальності. Розробка заходів щодо оптимізації навчально-педагогічного та лікувального процесу»;

— рандомізоване просте сліпе багатоцентрове порівняльне дослідження з оцінки ефективності та переносимості препарату А-1, розчин для ін'єкцій, виробництва ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»» (Україна) і препарату цераксон, розчин для ін'єкцій, виробництва «Феррер Інтернаціональ, С.А.» (Іспанія) в комплексному лікуванні пацієнтів з гострим порушенням мозкового кровообігу за ішемічним типом (2017);

— багатоцентрове відкрите рандомізоване дослідження переносимості та перевищуючої ефективності лікарського засобу неопастіл, таблетки, вкриті оболонкою, виробництва ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»» (Україна) у порівнянні з препаратом кетанов, таблетки, вкриті оболонкою, виробництва «КК Терапія АТ» (Румунія) у хворих з дорсалгією і/або ішіалгією з помірним больовим синдромом (2017).

Співробітниками кафедри опубліковано близько 2000 наукових праць, серед яких 10 підручників, 35 монографій, 43 навчальних посібники, 12 методичних рекомендацій, 17 інформаційних листів, 13 авторських прав на твір, отримано 114 посвідчень на винаходи та патенти. Серед підручників, посібників, збірників праць співробітників кафедри — «Основи клініко-морфологічної невропатології», автори: Б.І. Роздільський, І.С. Зозуля, Л.І. Сандуляк, 1992; «Практическая неврология: неотложные состояния», за авторства та редакцією професора І.С. Зозулі, 1997; «Довідник з медичної допомоги на догоспітальному етапі», за редакцією професора І.С. Зозулі, 1998;

**Кафедра медицини невідкладних станів: 1-й ряд: к.м.н., доцент Т.І. Ганджа; д.м.н., професор І.С. Зогуля; д.м.н., професор В.І. Боброва; к.м.н., доцент О.В. Іващенко;
2-й ряд: заслужений лікар України, д.м.н., професор Б.І. Слонєцький; к.м.н., доцент М.В. Максименко; к.м.н., доцент І.В. Вербицький; старший лаборант А.О. Супрун; к.м.н., асистент кафедри О.Г. Крамарєва; старший лаборант К.В. Пекіліс; к.м.н., доцент В.В. Орел**

Засідання кафедри

Співробітники кафедри та 2-го нейрохірургічного відділення КМКЛ ШМД (під час обходу)

Випуск лікарів-інтернів 2016 року

Наукові доробки кафедри

Нагородження ректором НМАПО імені П.Л. Шупика, академіком НАМН України, професором Ю.В. Вороненком за 1-ше місце у рейтингу кафедр академії із врученням вимпела, грамоти та персонального комп'ютера

«Кома: діагностика та невідкладна допомога», автори: І.С. Зозуля, В.І. Боброва, О.В. Івашенко, В.К. Худошин, 2003; «Тимчасові стандарти надання медичної допомоги при невідкладних станах» за редакцією професора І.С. Зозулі, 2005; «Діагностика, комплексне лікування реабілітація, профілактика і організаційні заходи з питань церебрального інсульту», автори: І.С. Зозуля, В.І. Боброва, А.І. Зозуля, О.В. Бредихін, 2005; «Особливості перебігу атипичних форм мозкових інсультів ішемічного характеру (діагностика, клініка, лікування)», автори: І.С. Зозуля, В.І. Боброва, О.В. Костовецький, 2005; «Установчий з'їзд лікарів швидкої і невідкладної медичної допомоги та медицини катастроф», за редакцією професора І.С. Зозулі, 2005; «Сучасні аспекти медицини невідкладних станів», за редакцією професора І.С. Зозулі, 2006; «Острые отравления: диагностика и неотложная помощь», автори: І.С. Зозуля, О.В. Івашенко, В.І. Боброва, Т.І. Ганджа, В.В. Орел, В.К. Худошин, 2007; «Проблемні питання медицини невідкладних станів», за редакцією професора І.С. Зозулі, 2007; «Медицина невідкладних станів — збірник тестових завдань», 2008; «Невідкладні стани при гострих отруєннях», за редакцією професора І.С. Зозулі, 2008; «Гормоны и мозг», автори: І.С. Зозуля, В.І. Боброва, А.В. Грицай, 2008; «Церебральний інсульт у осіб молодого віку: особливості діагностики, клініки та лікування», автори: І.С. Зозуля, В.М. Мардзвік, 2012; «Десмургія на догоспітальному етапі», автори: І.С. Зозуля, Б.І. Слонєцький і співавтори, 2013; «Визначення факторів розвитку ендотоксикозу як базисного стану формування метаболічних розладів при захворюваннях для ефективної діагностики і підбору оптимальних засобів лікування», автори: І.С. Зозуля, К.М. Ігрунова, Н.Г. Горovenко та співавтори, 2014; «Шляхи оптимізації надання допомоги хворим з геморагічним інсультом в умовах нейросудинного відділення багатопрофільної лікарні», автори: І.С. Зозуля, І.В. Кіт, 2015; «Клінічні особливості, молекулярно-генетичні та інші фактори ризику розвитку і перебігу інсультів у дітей», автори: І.С. Зозуля, Н.Г. Горovenко, Н.О. Смутьська, 2016; «Вибра-

ні лекції професора Зозулі І.С. з судинної патології головного мозку», автори: І.С. Зозуля, А.І. Зозуля, А.О. Волосовець, 2016; «Актуальні питання медицини невідкладних станів у практиці сімейного лікаря», за редакцією Ю.В. Вороненка, О.Г. Шекери, І.С. Зозулі, 2016; «Надання невідкладної допомоги пацієнтам з гострою серцево-судинною патологією», автори: І.С. Зозуля, Т.І. Ганджа і співавтори, 2016; «Особливості лікування атеротромботичного та кардіоемболічного підтипів ішемічного інсульту з застосуванням тромболітичної терапії», автори: І.С. Зозуля, Ю.М. Мартинчук, Г.П. Пасічник, 2017; Національний підручник «Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога», за редакцією професора І.С. Зозулі, 2017.

На кафедрі захищено 49 дисертацій (9 докторських і 40 кандидатських), зокрема, під керівництвом професора І.С. Зозулі захищені 3 докторські (В.В. Гангальський, Н.М. Бучакчійська, К.М. Ігрунова) і 30 кандидатських дисертацій. На кафедрі навчалися 19 аспірантів, 30 клінічних ординаторів, серед них 10 іноземних громадян. У 2017 році закінчує докторантуру к.м.н. А.О. Волосовець.

Співробітниками кафедри виконано близько 5 тис. оперативних втручань, проліковано та проконсультовано понад 100 тис. хворих.

Кафедра була ініціатором проведення 28 наукових форумів (науково-практичних конференцій, шкіл-семінарів, симпозиумів), зокрема п'ять з'їздів спеціалістів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. У 2005 році на установчому з'їзді створено Всеукраїнську асоціацію лікарів швидкої, невідкладної медичної допомоги та медицини катастроф, президентом якої обрано професора І.С. Зозулю (до 2016 р.). У 2016 році президентом Асоціації обрано А.В. Рогова, а почесним президентом — професора І.С. Зозулю.

Кафедра медицини невідкладних станів НМАПО імені П.Л. Шупика з 1998 року є опорною кафедрою серед кафедр, які працюють за програмами «Медицина невідкладних станів». На кафедрі щорічно проводяться наради завідувачів цих кафедр. ■